

't Ezelsveld

Postiljon van de Vlaamse Academici – Regio Brugge

Nr. 125 – Maart '24

22 maart 2024

Prof. Dr. Herman Van Goethem

“Leopold III en de Tweede Wereldoorlog maart 2024”

Het was tijdens de conferentie van Casablanca in januari 1943 dat Churchill en Roosevelt stelden dat de ‘Verenigde Naties’, zoals ze de Geallieerden noemden, zouden doorvechten tot de onvoorwaardelijke capitulatie van de As-mogendheden.

Onvoorwaardelijke capitulatie is de meest vergaande vorm van overgave. Dat betekent dat de overwonnenen toelaat dat de overwinnaar alles mag doen waarvoor hij kiest.

President Roosevelt had daar wel aan toegevoegd dat de onvoorwaardelijke overgave niet de vernietiging van de bevolking van Italië, Duitsland of Japan betekende.

Het is vanaf dat ogenblik dat heel wat betrokken partijen in het conflict, waaronder de Belgische regering in Londen, voor een duidelijke beleidslijn kozen: aan de zijde van de Geallieerden strijden tot de doelstelling van Casablanca verwezenlijkt was.

Voordien was het beleid aarzelend geweest, zowel ten opzichte van Groot-Brittannië als ten opzichte van de krijgsgevangen koning. Prof. Van Goethem gaat ervan uit dat er voor Casablanca de mogelijkheid werd open gelaten van een ‘voorwaardelijke overgave’, dat wil zeggen een compromis met Duitsland, eventueel na een uitschakeling van Hitler door de Duitsers zelf.

Dat besef tekende de houding van zowel de Belgische regering in Londen als Leopold III. Voor beide partijen was het een zoeken en tasten naar de juiste houding. Niemand wist wat de dag van morgen zou brengen. De Belgische regering wilde niet te sterk de Engelse kaart trekken, want op die manier zou België een vazalstaat van de Britten worden.

Volgens prof. Van Goethem was de politieke rol van Leopold III uitgespeeld toen in november 1940 bleek dat Groot-Brittannië zou stand houden en de oorlog langer zou duren dan men in de ‘wondere zomer van 1940’ dacht, toen bijna iedereen uitging van een blijvende Duitse dominantie in Europa.

Merkwaardig was zijn vermelding van een voorstel van Leopold III aan Hitler om in Limburg een soort ‘mini Vichy Frankrijk’ op te richten. In die provincie zou de koning, onder Duitse voogdij, een regime installeren dat gebaseerd was op zijn politieke denkbeelden.

Een talrijk opgekomen publiek luisterde aandachtig naar de Antwerpse rector die, voor de vuist weg, een hele reeks inzichten over het verloop van de Tweede Wereldoorlog met ons deelde.

Net zoals wij nu niet weten hoe de oorlog tussen Oekraïne en Rusland zal aflopen, heerste die onzekerheid evenzeer in de periode 1940-1942 en dat is belangrijk om de houding van de betrokken partijen te begrijpen, ook op het morele vlak.